

บทที่ 2

ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทั่วไปของประชากรตัวอย่าง

ตอนที่ 1 ลักษณะประชากรและครัวเรือน

เพื่อให้เห็นภาพรวมของประชากรตัวอย่างที่ได้จากการสำรวจ จึงทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเป็นการบรรยายพร้อมกับการเสนอตาราง

การย้ายถิ่น จำนวนปีโดยเฉลี่ยที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านของเกษตรกรที่เป็นสมาชิกของโครงการ (ตารางที่ 1) ซึ่งพบว่าส่วนใหญ่จะอาศัยอยู่เฉลี่ย 10 ปี ขึ้นไป และข้อมูลที่ได้รับดังกล่าว เป็นการประมาณเพียงหยาบ ๆ เท่านั้น

ตารางที่ 1.

ค่าเฉลี่ยจำนวนปีของระยะเวลาที่สมาชิกโครงการอาศัยอยู่ในหมู่บ้าน (แยกตามเผ่า)

	จำนวนปี		
	จำนวนเกษตรกร	ค่าเฉลี่ยตัวกลาง	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
พื้นที่วาวี			
ลีซอ	7	14.7	7.3
มุเซอร์	25	11.7	8.0
อีโก้	43	11.4	6.2
ไทยใหญ่	1	12.0	0.0
กะเหรี่ยง	10	15.2	6.4
ไทย	9	20.4	11.8
จีน	7	13.0	7.8
เย้า	1	32.0	0.0
รวม	103	13.2	7.9

	จำนวนปี		
	จำนวนเกษตรกร	ค่าเฉลี่ยตัวกลาง	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
พื้นที่ลุ่มน้ำกลาง			
ลี้ซอ	14	9.9	7.5
มุเซอร์	44	7.1	8.7
ไทยใหญ่	12	25.8	13.4
กะเหรี่ยง	3	30.0	9.6
ไทย	1	1.0	0.0
รวม	74	11.5	12.1

ขนาดของครัวเรือน ตารางที่ 2, 3, 4 ได้ชี้ให้เห็นถึงขนาดของครัวเรือนและองค์ประกอบของประชากรในครัวเรือน ซึ่งพบว่าทั้ง 2 พื้นที่ร้อยละ 95 มีหัวหน้าครัวเรือนเป็นเพศชาย และมีอายุเฉลี่ย 38 ปี นอกจากนี้ยังมีจำนวนบุตรที่มีอายุ 14 ปีขึ้นไปโดยเฉลี่ยแล้วเป็นเพศชายและเพศหญิง ในสัดส่วนที่ไม่แตกต่างกันมากนักทั้ง 2 พื้นที่ สำหรับสัดส่วนและจำนวนผู้ที่อยู่ในวัยแรงงานโดยเฉลี่ยจำแนกตามเผ่า แล้วพบว่าทั้ง 2 พื้นที่ มีจำนวนผู้ที่อยู่ในวัยแรงงานเฉลี่ยแล้ว 3 คน

ตารางที่ 2.
ค่าเฉลี่ยอายุของหัวหน้าครัวเรือน (แยกตามเผ่า)

	จำนวนครัวเรือน	ค่าเฉลี่ยตัวกลาง	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน
พื้นที่ว่าว			
ลีซอ	7	38.9	14.5
มูเซอว์	25	38.4	12.8
อากอ	42	36.8	12.7
ไทยใหญ่	1	49.0	0.0
กะเหรี่ยง	10	35.1	11.1
ไทย	9	47.1	11.2
จีน	6	33.5	13.8
เข่า	1	29.0	0.0
รวม	101	38.0	12.7
พื้นที่ลุ่มน้ำกลาง			
ลีซอ	14	42.1	17.1
มูเซอว์	44	37.5	14.9
ไทยใหญ่	12	40.7	17.6
กะเหรี่ยง	3	34.0	9.6
ไทย	1	40.0	0.0
รวม	74	38.8	15.4

ตารางที่ 3.

ค่าเฉลี่ยจำนวนวัยรุ่น อายุมากกว่า 14 ปีขึ้นไปในครัวเรือน (แยกตามเพศและเผ่า)

	เพศชาย			เพศหญิง		
	จำนวน ครัวเรือน	ค่าเฉลี่ย ตัวกลาง	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	จำนวน ครัวเรือน	ค่าเฉลี่ย ตัวกลาง	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน
พื้นที่ทั่วไป						
ลีซอ	7	1.7	.8	7	1.7	.8
มุเซอร์	25	1.6	.8	25	1.7	.9
อากอ	43	2.3	1.4	43	2.4	1.3
ไทยใหญ่	1	1.0	0.0	1	3.0	0.0
กะเหรี่ยง	10	1.5	.8	10	1.7	1.1
ไทย	9	1.3	.7	9	2.4	1.6
จีน	7	1.7	.5	7	2.0	.8
เย้า	1	1.0	0.0	1	1.0	0.0
รวม	103	1.9	1.1	103	2.1	1.2
พื้นที่ลุ่มน้ำกลาง						
ลีซอ	14	2.1	1.2	14	1.6	.9
มุเซอร์	44	2.2	1.0	44	1.8	.9
ไทยใหญ่	12	2.9	1.6	12	1.9	.9
กะเหรี่ยง	3	.7	.6	3	1.0	1.0
ไทย	1	2.0	0.0	1	1.0	0.0
รวม	74	2.2	1.2	74	1.7	.9

ตารางที่ 4.

ค่าเฉลี่ยจำนวนเด็กอายุต่ำกว่า 14 ปีในครัวเรือน (แยกตามเพศและเผ่า)

	เด็กหญิง			เด็กชาย		
	จำนวน ครัวเรือน	ค่าเฉลี่ย ตัวกลาง	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	จำนวน ครัวเรือน	ค่าเฉลี่ย ตัวกลาง	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน
พื้นที่วาวี						
ลีซอ	7	1.4	1.0	7	.7	.8
มุเซอร์	25	.8	.9	25	1.1	1.1
อาก้อ	43	1.7	1.4	43	1.8	1.3
ไทยใหญ่	1	1.0	0.0	1	2.0	0.0
กะเหรี่ยง	10	1.1	.9	10	1.2	.9
ไทย	9	.7	1.0	9	.4	.7
จีน	7	1.3	1.1	7	.9	.9
เย้า	1	0.0	0.0	1	0.0	0.0
รวม	103	1.2	1.2	103	1.3	1.2
พื้นที่ลุ่มน้ำกลาง						
ลีซอ	14	1.1	1.1	14	1.1	1.1
มุเซอร์	44	1.5	1.1	44	1.5	1.2
ไทยใหญ่	12	.7	.7	12	.8	1.0
กะเหรี่ยง	3	1.7	.6	3	.3	.6
ไทย	1	1.0	0.0	1	0.0	0.0
รวม	74	1.3	1.1	74	1.2	1.2

ตารางที่ 5.

ค่าเฉลี่ยจำนวนแรงงานในครัวเรือนและจำนวนคนในครัวเรือนต่อจำนวนคนที่ทำงานในไร่ได้
(แยกตามเผ่า)

	จำนวน ครัวเรือน	ค่าเฉลี่ย ตัวกลาง	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	จำนวน ครัวเรือน	ค่าเฉลี่ย ตัวกลาง	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน
พื้นที่ว่าว						
ลีส้อ	7	3.3	1.8	7	2.1	.9
มุเซอร์	25	2.6	1.3	25	2.2	1.2
อิกอ	43	3.6	2.1	43	2.5	.9
ไทยใหญ่	1	3.0	0.0	1	2.3	0.0
กะเหรี่ยง	10	2.7	1.3	10	2.1	.8
ไทย	9	2.9	1.3	9	2.0	1.0
จีน	7	2.7	1.3	7	2.6	1.7
เย้า	1	2.0	0.0	1	1.0	0.0
รวม	103	3.1	1.7	103	2.3	1.1
พื้นที่ลุ่มน้ำกลาง						
ลีส้อ	14	3.2	1.6	14	2.0	.7
มุเซอร์	44	3.7	1.7	44	2.0	.6
ไทยใหญ่	12	3.7	1.6	12	1.9	.8
กะเหรี่ยง	3	2.3	.6	3	1.8	.3
ไทย	1	2.0	0.0	1	2.0	0.0
รวม	74	3.5	1.6	74	2.0	.6

การศึกษา ระดับการศึกษาโดยเฉลี่ยของหัวหน้าครัวเรือนแสดงให้เห็นในตารางที่ 6 ซึ่งพบว่าส่วนใหญ่จะไม่ได้รับการศึกษาทั้ง 2 พื้นที่ และจากการเก็บรวบรวมข้อมูลพบว่ามีเพียง 2-3 รายเท่านั้นที่บุตรชายคนโตจะเป็นสมาชิกของโครงการ แต่ไม่ได้เป็นหัวหน้าครัวเรือน

ตารางที่ 6.
ระดับการศึกษาของคนในครัวเรือน

	การศึกษา				รวม
	ไม่ได้เรียน	ต่ำกว่า ป.4	ป. 4	สูงกว่า ป.4	
พื้นที่ท้าววี	79	7	9	8	103
	77%	7%	9%	8%	100%
พื้นที่ลุ่มน้ำกลาง	58	3	9	4	74
	78%	4%	12%	5%	100%

ตอนที่ 2 สภาพทรัพยากรการผลิตของครัวเรือน

การประเมินสภาพทรัพยากรการผลิตของครัวเรือนนี้จะทำการพิจารณาจากลักษณะทางกายภาพของครัวเรือนที่เป็นสมาชิกโครงการอนุรักษ์ดินและน้ำ ซึ่งประกอบด้วยจำนวนสัตว์ที่เลี้ยง จำนวนไม้ผลยืนต้น และการเลือกตัวแปรที่ชี้ให้เห็นถึงความมั่งคั่งของครัวเรือน

ปศุสัตว์ การเพิ่มจำนวนของปศุสัตว์มีความสำคัญต่อกิจกรรมของชาวเขาเป็นอย่างมาก เพราะเป็นแหล่งอาหารโปรตีนหลักของครัวเรือน รวมทั้งการเก็บไว้ใช้ในงานพิธีกรรมทางศาสนา เช่น หมู ไก่ หรือสัตว์ใช้งาน เช่น วัว ควาย จากตารางที่ 7-8 แสดงให้เห็นถึงจำนวนสัตว์ของครัวเรือน อันได้แก่ ควาย วัว แพะ หมู เป็ด ไก่ ซึ่งสมาชิกในครัวเรือนใช้บริโภคและจำหน่าย ตลอดจนตายระหว่างปีที่ผ่านมา ซึ่งจากข้อมูลเป็นที่น่าสนใจ เกิดว่ามีหมูจำนวนมากที่ตายไปในพื้นที่น้ำกลางที่ตำบลลาววี

ตารางที่ 7.

ค่าเฉลี่ยของจำนวนกระบือที่เลี้ยง / ตาย / ขาย / กิน ในปีที่แล้ว

	เลี้ยง			ตาย		
	จำนวน ครัวเรือน	ค่าเฉลี่ย ตัวกลาง	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	จำนวน ครัวเรือน	ค่าเฉลี่ย ตัวกลาง	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน
พื้นที่ว่าว	103	.6	1.4	103	>.1	.1
พื้นที่ลุ่มน้ำตาง	72	.9	2.1	74	.2	.6
	ขาย			กิน		
	จำนวน ครัวเรือน	ค่าเฉลี่ย ตัวกลาง	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	จำนวน ครัวเรือน	ค่าเฉลี่ย ตัวกลาง	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน
พื้นที่ว่าว	103	.1	.5	103	>.1	.1
พื้นที่ลุ่มน้ำตาง	74	.1	.5	74	0.0	0.0

ตารางที่ 8.

ค่าเฉลี่ยของจำนวนโคที่ทานได้เลี้ยง / ตาย / ขาย/ กิน ในปีที่แล้ว

	เลี้ยง			ตาย		
	จำนวน ครัวเรือน	ค่าเฉลี่ย ตัวกลาง	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	จำนวน ครัวเรือน	ค่าเฉลี่ย ตัวกลาง	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน
พื้นที่ท้าววี	102	1.0	4.4	103	.1	.4
พื้นที่ลุ่มน้ำกลาง	74	2.3	4.0	74	.4	.8
	ขาย			กิน		
	จำนวน ครัวเรือน	ค่าเฉลี่ย ตัวกลาง	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	จำนวน ครัวเรือน	ค่าเฉลี่ย ตัวกลาง	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน
พื้นที่ท้าววี	103	.1	.5	103	>.1	.2
พื้นที่ลุ่มน้ำกลาง	74	.7	1.5	74	>.1	.2

ตารางที่ 9.

ค่าเฉลี่ยของจำนวนม้าที่ทานได้เลี้ยง / ตาย / ชาย/ กิน ในปีนั้นแล้ว

	เลี้ยง			ตาย		
	จำนวน ครัวเรือน	ค่าเฉลี่ย ตัวกลาง	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	จำนวน ครัวเรือน	ค่าเฉลี่ย ตัวกลาง	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน
พื้นที่วารวิ	103	1.1	1.5	103	.2	.7
พื้นที่ลุ่มน้ำกลาง	74	.7	1.2	74	.1	.5
	ชาย			กิน		
	จำนวน ครัวเรือน	ค่าเฉลี่ย ตัวกลาง	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	จำนวน ครัวเรือน	ค่าเฉลี่ย ตัวกลาง	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน
พื้นที่วารวิ	103	.1	.5	103	0.0	0.0
พื้นที่ลุ่มน้ำกลาง	74	.3	2.3	74	0.0	0.0

ตารางที่ 10.

ค่าเฉลี่ยของจำนวนแพะเลี้ยง / ตาย / ขาย/ กิน ในปีที่แล้ว

	เลี้ยง			ตาย		
	จำนวน ครัวเรือน	ค่าเฉลี่ย ตัวกลาง	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	จำนวน ครัวเรือน	ค่าเฉลี่ย ตัวกลาง	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน
แพะ พื้นท้าว	103	.6	2.8	103	>.1	.3
แพะ พื้นทูลม่นากลาง	74	0.0	0.0	74	0.0	0.0
	ขาย			กิน		
	จำนวน ครัวเรือน	ค่าเฉลี่ย ตัวกลาง	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	จำนวน ครัวเรือน	ค่าเฉลี่ย ตัวกลาง	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน
แพะ พื้นท้าว	103	.3	1.9	103	>.1	.3
แพะ พื้นทูลม่นากลาง	74	0.0	0.0	74	0.0	0.0

ตารางที่ 11.

ค่าเฉลี่ยของจำนวนผู้กรที่เลี้ยง / ตาย / ขาย/ กิน ในปีที่ผ่านมา

	เลี้ยง			ตาย		
	จำนวน ครัวเรือน	ค่าเฉลี่ย ตัวกลาง	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	จำนวน ครัวเรือน	ค่าเฉลี่ย ตัวกลาง	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน
พื้นที่ท้าว	100	3.1	3.7	103	.8	2.4
พื้นที่ลุ่มน้ำกลาง	73	3.5	4.0	73	1.3	2.5
	ขาย			กิน		
	จำนวน ครัวเรือน	ค่าเฉลี่ย ตัวกลาง	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	จำนวน ครัวเรือน	ค่าเฉลี่ย ตัวกลาง	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน
พื้นที่ท้าว	103	1.9	2.7	103	1.2	1.6
พื้นที่ลุ่มน้ำกลาง	74	2.5	3.6	74	3.5	5.0

ตารางที่ 12.

ค่าเฉลี่ยของจำนวนเบ็ดที่เลี้ยง / ตาย / ขาย/ กิน ในปีนั้นแล้ว

	เลี้ยง			ตาย		
	จำนวน ครัวเรือน	ค่าเฉลี่ย ตัวกลาง	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	จำนวน ครัวเรือน	ค่าเฉลี่ย ตัวกลาง	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน
พื้นที่วาวี	103	.8	1.9	103	.8	4.4
พื้นที่ลุ่มน้ำกลาง	74	.6	2.1	74	.1	1.3
	ขาย			กิน		
	จำนวน ครัวเรือน	ค่าเฉลี่ย ตัวกลาง	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	จำนวน ครัวเรือน	ค่าเฉลี่ย ตัวกลาง	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน
พื้นที่วาวี	103	.3	1.2	103	.7	2.3
พื้นที่ลุ่มน้ำกลาง	74	0.0	0.0	74	.2	1.4

ตารางที่ 13.

ค่าเฉลี่ยของจำนวนโกที่เลี้ยง / ดาย / ขาย/ กิน ในปีที่แล้ว

	เลี้ยง			ตาย		
	จำนวน ครัวเรือน	ค่าเฉลี่ย ตัวกลาง	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	จำนวน ครัวเรือน	ค่าเฉลี่ย ตัวกลาง	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน
พื้นที่ พื้นที่ พื้นที่	103	15.7	14.7	103	10.3	16.1
พื้นที่ พื้นที่ พื้นที่	72	14.7	14.4	74	7.0	10.8
	ขาย			กิน		
	จำนวน ครัวเรือน	ค่าเฉลี่ย ตัวกลาง	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	จำนวน ครัวเรือน	ค่าเฉลี่ย ตัวกลาง	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน
พื้นที่ พื้นที่ พื้นที่	103	2.5	5.9	71	2.1	1.7
พื้นที่ พื้นที่ พื้นที่	74	7.7	13.3	53	2.6	2.1

การปลูกไม้ผลยืนต้น จากการสอบถามเกษตรกรถึงประเภทของไม้ผลยืนต้น และการเข้าไปตรวจดูตามไร่ของเกษตรกรโดยพนักงานสำรวจนั้น ข้อมูลตารางที่ 14 แสดงให้เห็นว่าเกษตรกรชาวเขาส่วนใหญ่ไม่ได้ปลูกไม้ผลยืนต้น ยกเว้นกาแฟ ซึ่งเป็นพืชที่แนะนำให้ปลูกโดยโครงการพัฒนาที่สูงไทย-เยอรมัน และต้นชาที่ตำบลลาวาวซึ่งปลูกมานานแล้ว นอกจากนี้ยังพบว่าเกษตรกรเพียง 2-3 คนเท่านั้นที่ปลูกชาในระยะที่เข้าไปศึกษา

ตารางที่ 14.

ปลูกไม้ผลยืนต้นในแปลงอนุรักษ์ดินและน้ำมีจำนวนตั้งแต่ 50 ต้นขึ้นไป

	ไม้ผลยืนต้นที่ปลูก								รวม
	กาแฟ	กาแฟ ละหุ่ง	กาแฟ ชา	กาแฟ ชา มะม่วง	กาแฟ ส้มจี	กาแฟ มะม่วง	ชา	มะม่วง	
พื้นที่ลาวาว	5	0	0	1	0	1	13	5	25
	20%	0%	0%	4%	0%	4%	52%	20%	100%
พื้นที่ลุ่มน้ำกลาง	19	4	2	3	1	1	4	2	36
	53%	11%	6%	8%	3%	3%	11%	6%	100%

ดัชนีความมั่งคั่งของครัวเรือน ตัวชี้หรือดัชนีที่แสดงให้เห็นถึงความมั่งคั่งของครัวเรือนได้ถูกวัดจากการมีรถจักรยานยนต์เป็นของตนเอง การมีบ้านที่สร้างด้วยซีเมนต์ หลังคาหลังกะลี้ และการตั้งบ้านเรือนอยู่ใกล้กับถนน นอกจากนี้ยังรวมถึงจักรเย็บผ้าซึ่งมีการใช้อย่างแพร่หลายในหมู่บ้านเขา และการมีรถไถดินตามที่ใช้ในไร่ด้วย อย่างไรก็ตาม ปรากฏที่ 15, 16 ได้แสดงให้เห็นถึงภาพรวมของดัชนีที่ใช้เป็นเครื่องวัดความมั่งคั่งของหมู่บ้าน

ตารางที่ 15.

จำนวนเกษตรกรที่มีรถมอเตอร์ไซด์ / จักรเย็บผ้า / รถไถ / ที่นา

	มอเตอร์ไซด์		จักรเย็บผ้า		รวม
	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	
พื้นที่ท้าววี	2	101	15	88	103
	2%	98%	15%	85%	100%
พื้นที่ลุ่มน้ำกลาง	1	73	12	62	74
	1%	99%	16%	84%	100%
	รถไถ		ที่นา		รวม
	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	
พื้นที่ท้าววี	1	102	38	65	103
	1%	99%	37%	63%	100%
พื้นที่ลุ่มน้ำกลาง	4	70	35	39	74
	5%	95%	47%	53%	100%

ตารางที่ 16.

วัสดุที่ใช้เป็นส่วนประกอบในการทำผนังและหลังคาบ้าน

	วัสดุใช้ทำผนัง				วัสดุใช้ทำหลังคา		รวม
	ไม้	ซีเมนต์	ไม้ไผ่	ดินเหนียว	สังกะสี	อื่นๆ	
พื้นที่ท้าววี	11	2	89	1	10	93	103
	11%	2%	86%	1%	10%	90%	100%
พื้นที่ลุ่มน้ำกลาง	16	0	57	0	18	55	73
	22%	0%	78%	0%	25%	75%	100%

ตอนที่ 3 การได้รับการบริการและการส่งเสริมการเกษตร

การศึกษาการบริการและการได้รับการส่งเสริมการเกษตรจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมของ
พืชแต่ละชนิดนั้น ได้พยายามที่จะทำการศึกษาดังกล่าวพบว่าไม่ประสบผลสำเร็จ ทั้งนี้เนื่องจากตัวเกษตรกรขาดความ
เข้าใจเกี่ยวกับค่านิยมของ "เจ้าหน้าที่ส่งเสริม" ด้วยเหตุนี้จึงใช้ตัวแปรแทนที่แสดงให้เห็นถึง
การได้รับการบริการจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริม ซึ่งก็มองได้จากการที่เกษตรกรชาวเขารู้จักชื่อของ
เจ้าหน้าที่ส่งเสริม สมมติฐานของการศึกษาดังกล่าวขึ้นอยู่กับประเด็นที่ว่า ถ้าเกษตรกรรู้จักชื่อของ
เจ้าหน้าที่ส่งเสริมก็มีเหตุผลอย่างเพียงพอที่แสดงให้เห็นว่า เกษตรกรกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมมีความ
สัมพันธ์ใกล้ชิดกัน ดังจะเห็นได้จากตารางที่ 17 ซึ่งจะพบว่าไม่มีความแตกต่างมากนักระหว่างพื้นที่
ทั้ง 2 ของโครงการ

ตารางที่ 17.

เกษตรกรทราบชื่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริม

	ทราบ	ไม่ทราบ	รวม
พื้นที่ท่าวัว	46	19	65
	71%	29%	100%
พื้นที่ลุ่มน้ำกลาง	50	13	63
	79%	21%	100%

ส่วนการศึกษา เรื่องการได้รับการบริการจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมของ โครงการนั้น ได้
สอบถามเกษตรกรเฉพาะพืชหลักคือข้าวและข้าวโพด ซึ่งจากการศึกษาในพื้นที่ของ โครงการทั้ง
2 แห่งนั้น ส่วนใหญ่เกือบร้อยละ 100 เกษตรกรมีความพอใจต่อการบริการที่ได้รับจากเจ้าหน้าที่
ส่งเสริม ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นการบริการและการได้รับปัจจัยการผลิตเป็นส่วนมาก

ทางด้านการได้รับปัจจัยการผลิตนั้น ส่วนใหญ่จะเป็นเมล็ดพันธุ์พืชและปุ๋ยเคมี (รวม
ทั้งเชื้อไรโซเบียมในกรณีปลูกถั่วแดงหลวง) ปริมาณการได้รับแสดงให้เห็นในตารางที่ 18ก,
18ข และ 18ค อย่างไรก็ตาม มีข้อที่น่าสังเกตว่า ปัจจัยการผลิตข้าวโพดนั้น เกษตรกรทั้ง 2 พื้นที่

ได้รับในปริมาณเท่า ๆ กัน แต่มีความแตกต่างกันเป็นอย่างมากในการได้รับปัจจัยการผลิตข้าวต่อไร่
ของเกษตรกร

ตารางที่ 18ก.

จำนวนเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดและปุ๋ย(กก.)ที่ได้รับสำหรับไร่ในแปลงข้าวโพดต่อพื้นที่ 1 ไร่

	เมล็ดพันธุ์ข้าวโพด			ปุ๋ยสูตร 16-20-0			ปุ๋ยสูตร 20-0-0		
	จำนวน	ค่าเฉลี่ย ตัวกลาง	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	จำนวน	ค่าเฉลี่ย ตัวกลาง	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	จำนวน	ค่าเฉลี่ย ตัวกลาง	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน
พื้นที่ท้าววี	51	29.6	24.5	51	41.8	47.7	51	34.4	36.2
พื้นที่ลุ่มน้ำกลาง	60	29.6	29.1	60	40.0	42.4	60	32.9	32.2

ตารางที่ 18ข.

จำนวนเมล็ดพันธุ์ข้าวและปุ๋ย(กก.)ที่ได้รับสำหรับไร่ในแปลงข้าว(อนุรักษะดินและน้ำ)ต่อพื้นที่ 1 ไร่

	เมล็ดพันธุ์ข้าว			ปุ๋ยสูตร 16-20-0		
	จำนวน	ค่าเฉลี่ย ตัวกลาง	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	จำนวน	ค่าเฉลี่ย ตัวกลาง	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน
พื้นที่ท้าววี	59	15.9	21.9	59	37.2	48.6
พื้นที่ลุ่มน้ำกลาง	61	22.0	21.7	61	56.6	54.9

ตารางที่ 18ค.

เมล็ดพันธุ์ถั่วแดง (กก.) ที่ได้รับสำหรับใส่ในแปลงถั่วแดงต่อพื้นที่ 1 ไร่

	เมล็ดพันธุ์ถั่วแดง		
	จำนวน(กก.)	ค่าเฉลี่ยตัวกลาง	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
พื้นที่วาวี	32	298.0	281. 1
พื้นที่ลุ่มน้ำกลาง	39	249.8	184.7

ตอนที่ 4 ลักษณะทั่วไปของแปลงอนุรักษ์ดินและน้ำ

พืชที่ปลูกในปี พ.ศ. 2529 เจ้าหน้าที่สัมภาษณ์ได้สอบถามเกษตรกรถึงพืชทุกชนิดที่ปลูกในพื้นที่ทั้งหมดภายในปี พ.ศ. 2529 จากการสำรวจพบว่าเกษตรกรไม่มีระบบการปลูกพืชที่แน่นอนตายตัว พืชที่ปลูกมีบริเวณเนื้อที่อย่างน้อยที่สุดตั้งแต่ 1 งานขึ้นไป (400 ตารางเมตร) ซึ่งประกอบด้วย ข้าวไร่ ข้าวนา ข้าวโพด ถั่วเหลือง ถั่วแดง ชิง ถั่วลิสง ถั่วเขียว กะหล่ำปลี มะเขือเทศ พริก ถั่วแปบ และงา พืชหลักที่เกษตรกรทุกคนปลูกคือข้าวโพดและข้าว ส่วนพืชชนิดอื่น ๆ พบว่าปลูกแบบผสมผสานกันไป

พืชที่ปลูกในแปลงอนุรักษ์ดินและน้ำปี พ.ศ. 2529 พบว่าพืชที่ปลูกในแปลงอนุรักษ์ดินและน้ำในปี พ.ศ. 2529 (ก่อนปีที่แนะนำให้ปลูกพืชแบบอนุรักษ์ดินและน้ำ) มีจำนวนชนิดใกล้เคียงกับที่ปลูกในแปลงอื่น ๆ ซึ่งทั้งสองพื้นที่ของ โครงการฯ ได้สำรวจพบว่าประมาณครึ่งหนึ่งของแปลงอนุรักษ์ฯ ไม่เคยใช้ทำการเพาะปลูกมาก่อน

ความเป็นมาของแปลงอนุรักษ์ดินและน้ำ

สืบเนื่องมาจากการที่เกษตรกรมักหมุนเวียนย้ายพื้นที่ทำกินโดยการเปิดพื้นที่ใหม่ และปล่อยพื้นที่เก่าให้กรกร้างว่างเปล่าในช่วงระยะเวลาหนึ่ง เพื่อเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดิน ซึ่งจากตารางที่ 19 ทำให้เราสามารถทราบระยะเวลาเฉลี่ยที่เกษตรกรใช้พื้นที่อนุรักษ์ฯ โดยมีได้ทั้งพื้นที่ให้ว่างเปล่า

ตารางที่ 19.

ค่าเฉลี่ยจำนวนปีที่ใช้พื้นที่อนุรักษ์ดินและน้ำอย่างต่อเนื่อง โดยมีได้ทั้งพื้นที่ให้ว่างเปล่า(แยกตามผั่ว)

	จำนวนปี		
	จำนวนเกษตรกร	ค่าเฉลี่ยตัวกลาง	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
<u>พื้นที่ว่าว</u>			
ลีสอ	7	5.7	6.3
มูเซอร์	25	5.6	7.6
อ็อก	43	2.9	2.0
ไทยใหญ่	1	1.0	0.0
กะเหรี่ยง	10	2.4	1.8
ไทย	9	2.3	1.2
จีน	7	7.1	6.1
เย้า	1	12.0	0.0
รวม	103	4.0	4.8
<u>พื้นที่ลุ่มน้ำกลาง</u>			
ลีสอ	14	4.6	5.3
มูเซอร์	44	3.6	3.0
ไทยใหญ่	12	8.2	12.1
กะเหรี่ยง	3	1.7	1.2
ไทย	1	1.0	0.0
รวม	74	4.4	6.0

ขนาดของแปลงอนุรักษ์ดินและน้ำ

ขนาดเฉลี่ยของแปลงดังแสดงอยู่ในตารางที่ 20. เป็นการเปรียบเทียบพื้นที่ทำการ

เพาะปลูกทั้งหมด กับพื้นที่อนุรักษ์ดินและน้ำ ซึ่งขนาดของพื้นที่ที่ไม่ใช่แปลงอนุรักษ์นั้นได้ทำการ
 คัดคะแนนโดยเกษตรกรเจ้าของแปลงเอง ส่วนแปลงอนุรักษ์ทำการวัดตามมาตรฐาน โดยที่มประ
 เมินผล และอัตราส่วนของพื้นที่ทั้งหมดต่อพื้นที่อนุรักษ์ดินและน้ำ ซึ่งทำการแยกตามเผ่าได้ปรากฏใน
 ตารางที่ 21

ตารางที่ 20.

ค่าเฉลี่ยขนาดของแปลงอนุรักษ์ดินและน้ำและจำนวนพื้นที่เพาะปลูกทั้งหมด (โดยแยกตามเผ่า)

	จำนวนพื้นที่แบบอนุรักษ์ดินและน้ำ			จำนวนพื้นที่เพาะปลูกทั้งหมด		
	จำนวนคน	ค่าเฉลี่ย ตัวกลาง	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	จำนวนคน	ค่าเฉลี่ย ตัวกลาง	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน
พื้นที่ท้าว						
ลือซอ	5	2.3	1.1	5	9.3	3.8
มุเซอร์	21	2.6	1.9	21	7.9	4.1
อูกอ	36	1.9	.7	36	11.8	8.1
ไทยใหญ่	1	7.2	0.0	1	7.2	0.0
กะเหรี่ยง	9	1.9	.9	9	5.0	1.8
ไทย	4	2.8	.3	4	5.8	1.2
จีน	5	2.6	1.0	5	15.2	9.8
เย้า	1	2.9	0.0	1	7.9	0.0
รวม	82	2.3	1.3	82	9.7	6.8
พื้นที่ลุ่มน้ำกลาง						
ลือซอ	13	1.7	.8	13	10.6	5.8
มุเซอร์	40	1.9	.8	40	16.7	11.4
ไทยใหญ่	10	1.6	.9	10	6.9	2.4
กะเหรี่ยง	3	1.6	.1	3	6.9	.6
ไทย	1	2.4	0.0	1	2.4	0.0
รวม	67	1.8	.8	67	13.4	10.1

ตารางที่ 21.

อัตราส่วนของพื้นที่เพาะปลูกทั้งหมดต่อพื้นที่แบบอนุรักษ์และน้ำ(แยกตามผั่ว)

	จำนวนเกษตรกร	ค่าเฉลี่ยตัวกลาง	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน
พื้นที่วัว			
ลิซอ	5	.5	.5
มูเซอร์	19	.5	.4
อิกอ	33	.3	.3
ไทยใหญ่	0	.	.
กะเหรี่ยง	7	.6	.6
ไทย	4	1.1	.5
จีน	5	.4	.3
เย้า	1	.6	0.0
รวม	74	.4	.4
พื้นที่ลุ่มน้ำกลาง			
ลิซอ	12	.3	.2
มูเซอร์	40	.2	.1
ไทยใหญ่	9	.3	.2
กะเหรี่ยง	3	.3	.0
ไทย	0	.	.
รวม	64	.2	.2

รูปแบบของพืชที่เพาะปลูกในแปลงอนุรักษ์ปี พ.ศ. 2530

ตารางต่อไปนี้เป็นการแสดงเปอร์เซ็นต์ค่าเฉลี่ยของการปลูกพืชแต่ละชนิดในแปลงอนุรักษ์ฯ (ตารางที่ 22) ทุกพื้นที่ได้ทำการวัดพื้นที่อย่างถูกต้องเรียบร้อยแล้ว เนื่องจากมีการปลูกพืชซ้ำสองรอบ (ส่วนมากจะเป็นการปลูกถั่วแดงต่อจากการปลูกข้าวโพด) จึงทำให้แถวช่องพื้นที่รวมนั้นมีมากกว่าพื้นที่รวมของแปลงอนุรักษ์ดินและน้ำ

PAYAP UNIVERSITY

+ ตารางที่ 22.

ค่าเฉลี่ยเปอร์เซ็นต์การปลูกพืชแต่ละชนิดในแปลงอนุรักษ์ดินและน้ำ(แยกตามเผ่า)

	ข้าวโพด			ข้าว			ถั่วแดง			ถั่วดำ		
	จำนวน	ค่าเฉลี่ย ตัว กลาง	ค่าเบี่ยง เบน มาตรฐาน	จำนวน	ค่าเฉลี่ย ตัว กลาง	ค่าเบี่ยง เบน มาตรฐาน	จำนวน	ค่าเฉลี่ย ตัว กลาง	ค่าเบี่ยง เบน มาตรฐาน	จำนวน	ค่าเฉลี่ย ตัว กลาง	ค่าเบี่ยง เบน มาตรฐาน
พื้นที่ท้าววี												
ลือซอ	5	42	4	5	47	6	5	34	19	5	11	7
มุเซอร์	21	43	15	21	43	21	21	46	23	21	9	12
อีโก้	36	35	14	36	38	17	36	37	24	36	17	11
ไทยใหญ่	1	64	0	1	19	0	1	64	0	1	8	0
กะเหรี่ยง	9	22	13	9	41	26	9	27	23	9	14	9
ไทย	4	42	5	4	50	10	4	33	22	4	8	6
จีน	5	46	11	5	46	14	5	46	11	5	8	7
เย้า	1	44	0	1	45	0	1	90	0	1	10	0
รวม	82	37	15	82	41	18	82	39	23	82	13	11
พื้นที่ลุ่มน้ำลาง												
ลือซอ	13	39	15	13	50	14	13	33	17	13	11	7
มุเซอร์	40	39	12	40	40	12	40	40	15	40	16	11
ไทยใหญ่	10	43	12	10	30	18	10	43	12	10	20	8
กะเหรี่ยง	3	64	6	3	19	18	3	76	16	3	11	8
ไทย	1	35	0	1	49	0	1	35	0	1	17	0
รวม	67	41	13	67	40	15	67	41	17	67	15	10

+ ตารางที่ 22. (ต่อ)

ค่าเฉลี่ยเปอร์เซ็นต์การปลูกพืชแต่ละชนิดในแปลงอนุรักษ์ดินและน้ำ(แยกตามผั่ว)

	ถั่วแปบ			ซิง			พริก			พืชอื่นๆ		
	จำนวน	ค่าเฉลี่ย ตัว กลาง	ค่าเบี่ยง เบน มาตรฐาน	จำนวน	ค่าเฉลี่ย ตัว กลาง	ค่าเบี่ยง เบน มาตรฐาน	จำนวน	ค่าเฉลี่ย ตัว กลาง	ค่าเบี่ยง เบน มาตรฐาน	จำนวน	ค่าเฉลี่ย ตัว กลาง	ค่าเบี่ยง เบน มาตรฐาน
พื้นที่ว่าว												
ลิซอ	5	0	0	5	0	0	5	0	0	5	0	0
มุเซอร์	21	0	0	21	0	0	21	0	0	21	0	0
อีกอ	36	0	0	36	0	0	36	0	0	36	0	1
ไทยใหญ่	1	0	0	1	0	0	1	0	0	1	0	0
กะเหรี่ยง	9	0	0	9	0	0	9	0	0	9	0	0
ไทย	4	0	0	4	0	0	4	0	0	4	0	0
จีน	5	0	0	5	0	0	5	0	0	5	0	0
เย้า	1	0	0	1	0	0	0	1	0	1	0	0
รวม	82	0	0	82	0	0	82	0	0	82	0	1
พื้นที่ลุ่ม น้ำลาง												
ลิซอ	13	0	0	13	0	0	13	0	0	13	0	0
มุเซอร์	40	0	0	40	0	0	40	1	5	40	0	0
ไทยใหญ่	10	1	3	10	0	0	10	0	0	10	0	0
กะเหรี่ยง	3	0	0	3	0	0	3	0	0	3	0	0
ไทย	1	0	0	1	0	0	1	0	0	1	0	0
รวม	67	0	1	67	0	0	67	1	4	67	0	0

ทิศทางที่ตั้ง และความลาดเอียง ของแปลงอนุรักษ์ดินและน้ำ ได้แสดงไว้ในตารางที่ 23.24 ถึงแม้ว่าแปลงอนุรักษ์โดยส่วนมากแล้วจะมีความลาดเอียงมากกว่า 35 % จากการสังเกตปรากฏว่ามีการกัดเซาะจากน้ำฝนเพียงเล็กน้อยเท่านั้น

ตารางที่ 23

ทิศทางของแปลงตามความลาดเอียงของแปลงอนุรักษ์ดินและน้ำ โดยวัดจากบนสุดของแปลง

	เหนือ	ตะวันออก เฉียงเหนือ	ตะวันออก	ตะวันออก เฉียงใต้	ใต้	ตะวันตก เฉียงใต้	ตะวันตก	ตะวันตก เฉียงเหนือ
พื้นที่ทั่วไป	5	0	0	1	0	1	13	5
	20%	0%	0%	4%	0%	4%	52%	20%
พื้นที่ลุ่มน้ำกลาง	19	4	2	3	1	1	4	2
	53%	11%	6%	8%	3%	3%	11%	6%

ตารางที่ 24.

ค่าเฉลี่ยความลาดเอียงของแปลงอนุรักษ์ดินและน้ำ

	ต่ำกว่า 35%	มากกว่า 35%	รวม
พื้นที่ทั่วไป	101	53	154
	66%	34%	100%
พื้นที่ลุ่มน้ำกลาง	60	45	105
	57%	43%	100%

ระยะห่างของแปลง แม้ว่าระยะความห่างระหว่างของภูเขาจะสามารถวัดได้เป็นกิโลเมตรก็ตาม แต่เรามักจะใช้วิธีการเปรียบเทียบระยะทางโดยใช้ระยะเวลาในการเดินทางเป็นตัวระบุ ซึ่งจากตารางที่ 25 นั้น ได้แสดงถึงค่าเฉลี่ยของเวลาที่ใช้ในการเดินทางระหว่างหมู่บ้านกับแปลงอนุรักษ์ เจ้าหน้าที่สำรวจได้มีการจับเวลาการเดินทางของเกษตรกรได้ค่อนข้างตรงกับการคาดคะเนไว้ และถึงแม้ว่าจะไม่ทำการจับเวลาของแปลงดั้งเดิมแต่ก็พอจะบอกได้ว่า แปลงอนุรักษ์ที่ปลูกข้าว และข้าวโพด ส่วนใหญ่จะอยู่ใกล้กับหมู่บ้านมากกว่า แปลงดั้งเดิม จากตารางจะสังเกตว่าเกษตรกร 5 คนพื้นที่ว่าว ที่ใช้เวลาในการเดินทางมากกว่า 1 ชั่วโมงนั้นคือพวกอาช่า พวกอาช่าจะมีประสิทธิภาพความเชื่อที่จะไม่ตัดต้นไม้ในรัศมี 1 กม. จากบริเวณหมู่บ้าน ดังนั้นการเดินทางไปทำไร่ซึ่งไกลกว่า 1 กม. นั้นจึงถือว่าเป็นเรื่องธรรมดา ส่วนเกษตรกรอีก 3 คนในพื้นที่น้ำกลางซึ่งทำไร่ที่แปลงอนุรักษ์โดยใช้เวลาเดินทางมากกว่า 1 ชม. คือบ้านปางตอง

ตารางที่ 25.

ค่าเฉลี่ยระยะเวลาในการเดินทางจากบ้านไปยังแปลงอนุรักษ์ดินและน้ำ

	เวลา (นาที)				รวม
	1 - 20	21 - 40	41 - 60	มากกว่า 60	
พื้นที่ว่าว	62	18	8	5	93
	67%	19%	9%	5%	100%
พื้นที่ลุ่มน้ำกลาง	52	9	5	3	69
	75%	13%	7%	4%	100%